

Πηγή: <http://www.agos.com.tr/tr/yazi/17270/memleketlerine-donen-yeni-imrozlular>

Ημερομηνία: 17/12/2016

Συντάκτης: Gözde Kazaz, Uygur Gültekin

Μετάφραση: Βαλέρια Αντωνοπούλου

Οι «νεο-Ίμβριοι» (yeni İmrozlular) που επιστρέφουν στην πατρίδα τους

Τα τελευταία δύο χρόνια 15 οικογένειες από τη Θεσσαλονίκη, την Αθήνα και την Κρήτη εγκαταστάθηκαν μόνιμα στην παλιά τους πατρίδα, την Ίμβρο (İmroz).

Εμείς γνωρίσαμε τους «νεο-Ίμβριους», τα παιδιά των οποίων πηγαίνουν στα ρωμαίικα σχολεία που άνοιξαν πρόσφατα, και οι οποίοι προσπαθούν με όλες τους τις δυνάμεις να ξεκινήσουν μια νέα ζωή.

Όταν το 1964 εκδόθηκε η απόφαση για το κλείσιμο των ρωμαίικων σχολείων της Ίμβρου (Γκιοκτσέαντα), το νησί διέθετε 6 δημοτικά, 1 γυμνάσιο και 3 νηπιαγωγεία. Εξαιτίας της απουσίας σχολείου, οι 730 μαθητές αναγκάστηκαν να μεταναστεύσουν μαζί με τις οικογένειές τους. Ως αποτέλεσμα των πολιτικών διακρίσεων που άρχισαν με την ανταλλαγή, οι Ίμβριοι Ρωμιοί που ο πληθυσμός τους αριθμούσε 15.000, σκορπίστηκαν σε ολόκληρη την οικουμένη και κυρίως στην Ελλάδα. Στα νησιά παρέμεινε μόνο μία μικρή μερίδα.

Εδώ και κάποια χρόνια στο νησί λαμβάνουν χώρα νέες εξελίξεις. Εξελίξεις αναζωογονητικές, ελπιδοφόρες... Το πρώτο βήμα για το άνοιγμα των σχολείων έγινε το 2010. Τα αιτήματα που υπεβλήθησαν για την επαναλειτουργία ρωμαίικου σχολείου στην Ίμβρο τελεσφόρησαν το 2012 και, εν τέλει, το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας χορήγησε άδεια για το άνοιγμα δημοτικού σχολείου. Αρχικά το Ρωμαίικο Δημοτικό Σχολείο στο χωριό των Αγίων Θεοδώρων (Ζεϊτινλί), το οποίο επί 49 χρόνια παρέμενε σε ερειπιώδη κατάσταση, αναστηλώθηκε με συλλογική δουλειά και προσπάθειες της κοινότητας. Το πρώτο κουδούνι ήχησε το 2013. Όμως για να μπορέσουν οι Ίμβριοι Ρωμιοί να επιστρέψουν στην πατρίδα τους και να

δημιουργήσουν μια νέα ζωή, το δημοτικό δεν αρκούσε. Προκειμένου τα παιδιά να μπορούν να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους κοντά στις οικογένειές τους, ήρθε στο προσκήνιο η επαναλειτουργία και γυμνασίου και λυκείου. Οι προσπάθειες ευοδώθηκαν και η εκπαίδευση συνεχίζεται στο κτήριο του γυμνασίου και λυκείου που επαναλειτουργήσε το 2015.

Το γυμνάσιο και λύκειο που πέρσι ξεκίνησε με 11 μαθητές, σήμερα αριθμεί 26. 15 οικογένειες ιμβριακής καταγωγής, οι οικογένειες των οποίων είχαν φύγει από το νησί και είχαν εγκατασταθεί σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη και Κρήτη, επέστρεψαν στην πατρίδα τους. Οι περισσότεροι μάλλον έρχονται στην Ίμβρο από καλοκαίρι σε καλοκαίρι. Τι μπορούν όμως να μας πουν μονάχα οι αριθμοί; Ξεκινάμε για την Ίμβρο ελπίζοντας να καταφέρουμε να πάρουμε απαντήσεις σε ερωτήματα όπως πώς είναι η ζωή αυτών των οικογενειών που φιλοξενούνται στις ειδήσεις ως αριθμός, είναι οι μαθητές ικανοποιημένοι από τη ζωή τους, μπόρεσαν να φτιάξουν μια νέα ζωή όπως ήλπιζαν.

Από τη Θεσσαλονίκη στα Αγρίδια (Τεπέκιοϊ)

Το νησί, στο οποίο η στρατιωτική παρουσία είναι ακόμη έντονη, το καλοκαίρι σφύζει από τουρισμό. Ο πληθυσμός του που φτάνει περίπου τις 8.000 κατοίκους, τα καλοκαίρια τουλάχιστον δεκαπλασιάζεται λόγω τόσο των Ρωμιών που επιστρέφουν στα σπίτια τους κάθε καλοκαίρι, όσο και των παραθεριστών που έρχονται κάθε χρόνο προκειμένου να περάσουν τις καλοκαιρινές τους διακοπές, αλλά και του τουρισμού σέρφινγκ που τα τελευταία χρόνια αυξάνεται. Αν, ωστόσο, πάτε στο νησί τον χειμώνα, θα αντικρίσετε έναν ολότελα διαφορετικό κόσμο. Έναν κόσμο αποτελούμενο από λιγοστά ανοιχτά καταστήματα, οκνηρές γάτες στους δρόμους, ντόπιους του νησιού, ηρεμία και ησυχία... Ίσως αυτή να είναι και μία από τις πραγματικότητες που καλούνται να συνηθίσουν όσοι επιστρέφουν στην πατρίδα τους την Ίμβρο και ιδίως τα παιδιά τους, ενώ πριν οι περισσότεροι ζούσαν σε μεγαλουπόλεις όπως η Αθήνα, η Θεσσαλονίκη και η Κρήτη.

Τόσο η μετάβαση από μία χώρα σε μία άλλη όσο και η επιστροφή από την πόλη στο χωριό αποτελούν νέα εμπειρία. Η μεγάλη πλειοψηφία των οικογενειών δηλώνει ότι έρχονται στην Ίμβρο κάθε καλοκαίρι για διακοπές, αλλά το να ζεις χειμώνα είναι τελείως διαφορετικό. Το ερώτημα πώς κυλάει η ζωή κυρίως για τα παιδιά και τους νέους το υποβάλουμε στους μαθητές που γνωρίζουμε. Ένας νεαρός που φοιτά στην 11^η τάξη, έχει έρθει από την Αθήνα και η οικογένειά του κατάγεται

από τους Αγίους Θεοδώρους (Ζεϊτινλί), δηλώνει ότι παρόλο που ορισμένες φορές πλήττει, δεν αντιμετωπίζει και πολλά προβλήματα. Η ζωή, μας λέει, περνά με κολύμπι τα καλοκαίρια και με μεγάλους περιπάτους μετά το σχολείο τους χειμώνες.

Εδώ και ένα διάστημα δίπλα στο κτήριο του γυμνασίου και του λυκείου στα Αγρίδια (Τεπέκιοϊ) πραγματοποιούνται πυρετώδεις εργασίες. Σύντομα θα είναι έτοιμος ένας χώρος αθλοπαιδιών, η κατασκευή του οποίου ξεκίνησε με τη βοήθεια χορηγών. Αυτό, φυσικά, αποτελεί ένα πολύ καλό νέο για τους μαθητές. *«Περιμένω πώς και πώς το άνοιγμα αυτού του χώρου»* λέει ο νέος με τον οποίο συνομιλήσαμε. Όσον αφορά το μέλλον, ρωτάμε τι σκέφτονται να κάνουν αφού τελειώσουν το σχολείο εδώ. Οι απαντήσεις που παίρνουμε γενικά εκτείνονται σε άλλες πόλεις. Όνειρο του μαθητή της 11^{ης} τάξης είναι να ανοίξει ένα φροντιστήριο Αγγλικών-Ελληνικών στη Θεσσαλονίκη, αλλά δεν παραλείπει να προσθέσει: *«Αγαπώ πολύ την Ίμβρο»*. Το όνειρο του Πάνου που πηγαίνει στην 9^η τάξη είναι τελείως διαφορετικό. Μόλις μεγαλώσει, θα εγκατασταθεί στην Κωνσταντινούπολη και θα γίνει έμπορος. Ο Πάνος, ο οποίος, σε αντίθεση με τους υπόλοιπους νέους, κατέχει καλύτερα την Τουρκική, συνδέει την αιτία αυτού με το γεγονός ότι μένει στην πρωτεύουσα του νησιού. Κάνει παρέα με τουρκόπουλα και με αυτό τον τρόπο εξοικειώθηκε με τη γλώσσα. Ο Πάνος μας λέει με ενθουσιασμό ότι ίδρυσαν μια ποδοσφαιρική ομάδα στο νησί. Προς το παρόν η ομάδα είναι επταμελής. Ποιος ξέρει, ίσως σύντομα να αυξηθεί ο αριθμός τους. Ο Πάνος, ο οποίος δεν μπορεί να σταθεί ακίνητος, έρχεται την ώρα που μιλάμε με μια ρακέτα του πινγκ-πονγκ στο χέρι. *«Παίζουμε έναν αγώνα;»* ρωτά και φυσικά η νίκη είναι δική του.

«Εδώ υπάρχει δημιουργικότητα»

Παράλληλα με τη διδακτέα ύλη που είναι σχεδόν ίδια με εκείνη του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, οι μαθητές του γυμνασίου και λυκείου παρακολουθούν υποχρεωτικά και μάθημα τουρκικής γλώσσας. Ρωτήσαμε τους μαθητές την άποψή τους αναφορικά με την εκπαίδευση που προσφέρει το σχολείο και δήλωσαν ικανοποιημένοι λέγοντας: *«Η εκπαίδευση εδώ είναι καλύτερη. Εκεί ήταν πιο πολύ αποστήθιση. Εδώ μαθαίνουμε ακόμη καταλαβαίνοντας»*.

Στο σχολείο όπου αυτή τη στιγμή φοιτούν 26 μαθητές υπάρχουν 15 καθηγητές. Ένας από αυτούς τους καθηγητές, οι οποίοι πληρώνονται από την ελληνική κυβέρνηση κατόπιν συμφωνίας με την Τουρκία, είναι ο καθηγητής Φυσικής Δημήτρης Φραγκατζής που ήρθε στην Ίμβρο από την Ξάνθη. Ο Φραγκατζής, του

οποίου το ένα παιδί φοιτά στο λύκειο και το άλλο στο δημοτικό, εξηγεί πώς ο δρόμος τον έφερε στην Ίμβρο: *«Είμαστε παιδικοί φίλοι με τον λυκειάρχη Καμπουρόπουλο. Είχα πληροφορηθεί από εκείνον ότι επρόκειτο να ανοίξει το σχολείο. Αναζητούσαν φιλόλογο για να διδάξει στο σχολείο. Δεν ξέρω φιλόλογο, αλλά γνωρίζω έναν φυσικό που θα μπορούσε να έρθει εκεί» του είπα. Στην Ελλάδα, προκειμένου να τα βγάλουμε πέρα οικονομικά, αναγκαζόμουν να παραδίδω ιδιαίτερα μαθήματα. Θεώρησα ότι η πρόταση εδώ ήταν καλή από οικονομικής άποψης. Το είδε θετικά και η σύζυγός μου. Πίστευε ότι θα αγαπήσει τη ζωή στο χωριό κι έτσι κι έγινε».*

Αυτή την εποχή στο προσκήνιο του νησιού είναι ο νέος δρόμος στην πρωτεύουσα της Ίμβρου.

Η Γερμανίδα σύζυγος του Φραγκατζή, ο οποίος ήρθε στο σχολείο με τριετή σύμβαση, έχει σπουδάσει θεραπεία μέσω της τέχνης (art therapy) στη Στουτγκάρδη και διοργανώνει εργαστήρια θεραπείας μέσω της τέχνης για τους μαθητές μετά το σχολείο. Κατά τη διάρκεια της συζήτησής μας τον λόγο παίρνει και ο διευθυντής του λυκείου Ιωακείμ-Μάκης Καμπουρόπουλος που κάθεται κοντά μας και χαμογελώντας λέει *«Εδώ τα παιδιά έχουν ανάγκη και την τέχνη και την θεραπεία».*

Ο καθηγητής Φυσικής Φραγκατζής τονίζει ότι η διαφορά μεταξύ της εκπαίδευσης σε Ελλάδα και Ίμβρο έχει να κάνει τόσο με τη διοίκηση όσο και τη δομή του σχολείου: *«Επειδή υπάρχουν λιγότεροι μαθητές, μπορούμε να ασχολούμαστε περισσότερο με όλους τους. Δεν είναι σαν δημόσιο σχολείο. Η σχολική διοίκηση ακούει όλα μας τα προβλήματα, ενδιαφέρεται. Εδώ υπάρχει δημιουργικότητα. Στην Ελλάδα κάνετε κάτι και το σχολείο θεωρεί ότι ήσασταν υποχρεωμένος να το κάνετε. Εδώ όμως αισθάνομαι ότι όσα κάνω για τα παιδιά αναγνωρίζονται. Μπορούμε να δούμε το αποτέλεσμα των κόπων μας». Απ' ό,τι μάθαμε, σύντομα θα φανεί κι ένα ακόμα αποτέλεσμα των κόπων. Έχουν αρχίσει οι εργασίες για τη δημιουργία εργαστηρίου επιστημών για το σχολείο.*

Το βασικό είναι αν θα βρεις δουλειά

Στην Ίμβρο το ένα βασικό σκέλος του βιοπορισμού είναι ο τουρισμός και το άλλο η κτηνοτροφία που ακόμη διατηρείται σε υψηλά ποσοστά. Η μεγάλη μερίδα των παλιών Ρωμιών του νησιού βιοπορίζεται από την ελιά και την κτηνοτροφία και ιδίως την ελεύθερη κτηνοτροφία. Οι κάτοικοι του νησιού λένε ότι το κράτος ενθαρρύνει την κτηνοτροφία, αλλά τα κίνητρα που παρέχονται για τη σταβλισμένη κτηνοτροφία δεν παρέχονται για την ελεύθερη. Αυτό έχει προκαλέσει μία αβεβαιότητα όσον αφορά την κατεύθυνση προς την οποία θα εξελιχθεί η οικονομία του νησιού. Όμως η οικονομική κατάσταση είναι θέμα ζωτικής σημασίας και για τις 15 ιμβριακές οικογένειες που ήρθαν πρόσφατα από την Ελλάδα. Διότι οι οικογένειες αυτές, οι περισσότερες εκ των οποίων βρίσκονται στο νησί το πολύ δύο χρόνια, ήρθαν στην Ίμβρο για δύο λόγους. Ο ένας είναι η επιστροφή στην πατρίδα τους και ο άλλος η οικονομική κρίση στην Ελλάδα. Η Λαμπρινή Σπηλιώτη, μητέρα δύο παιδιών, ενός που φοιτά στο λύκειο και ενός που φοιτά στο γυμνάσιο, μας λέει: *«Ήρθαμε από την Αθήνα. Εγώ έχω γεννηθεί στην Ελλάδα, ο άντρας μου είναι Κωνσταντινουπολίτης. Εργαζόμουν σε σουπερ μάρκετ. Ο σύζυγός μου είχε ηλεκτρολογείο. Πριν το 2010 εκείνο το μαγαζί εξασφάλιζε τα προς το ζην σε 3 οικογένειες. Όμως οι δουλειές δεν πήγαν καλά. Μετά την κρίση αρχίσαμε να μην μπορούμε να τα βγάλουμε πέρα. Τον τελευταίο καιρό ο άντρας μου δούλευε για τους φόρους και τους λογαριασμούς του ρεύματος. Στο τέλος, πριν δύο χρόνια, αναγκαστήκαμε να κλείσουμε το μαγαζί»*. Ο σύζυγος της Σπηλιώτη βρήκε στο νησί δουλειά οδηγού, ενώ η ίδια εργάζεται ως μαγειρίσσα. Όμως το μυαλό της είναι ακόμη στην Ελλάδα. *«Ακόμη κι αν αγαπώ αυτό εδώ το μέρος πολύ, θα επέστρεφα αν είχα μια καλή εργασιακή ευκαιρία στην Αθήνα. Ο άντρας μου δεν θέλει να γυρίσει. Τώρα θα αρχίσει να ασχολείται με τη μελισσοκομία. Αν γίνει αυτή η δουλειά, μπορούμε να μείνουμε»*. Είναι φανερό πως η φλέβα που τρέφει την ιδέα της ζωής στην Ίμβρο, κρύβεται και πάλι στην απασχόληση.

Η Βούλα Παρασκευή, της οποίας η κόρη και ο γιος φοιτούν στο λύκειο, αποφάσισε να επιστρέψει στην Ίμβρο ύστερα από 6 χρόνια στην ανεργία στη Θεσσαλονίκη. *«Ο σύζυγός μου ήταν οδηγός νταλίκας. Οικονομικά τα βγάζαμε πέρα δύσκολα. Όντας Ίμβριοι ερχόμασταν επί χρόνια τα καλοκαίρια. Μετά αρχίσαμε να ερχόμαστε συνέχεια. Ακόμη έχουμε το σπίτι μας στη Θεσσαλονίκη»*. Η οικογένεια Παρασκευή, που περνά τον πρώτο της χειμώνα στο νησί, σκέφτεται να μείνει, αλλά στο μυαλό των παιδιών είναι να επιστρέψουν στην Ελλάδα μόλις τελειώσουν το σχολείο.

Οι αδελφοί Δημήτρης και Χρήστος Γεωργίου που ήρθαν πριν δύο χρόνια από τη Θεσσαλονίκη ασχολούνται με την ανακαίνιση του Mira Kafe που άνοιξαν πρόσφατα. Μας πειράζουν λέγοντας «Θα φτιάξετε την εικόνα μας με το Photoshop».

Τα αδέλφια Γεωργίου, η ‘ ζωτική φλέβα των σχολείων’

Το δύσκολο θέμα της απασχόλησης εξαρτάται άμεσα από την υπηκοότητα και την άδεια εργασίας. Η ζωή είναι δυσκολότερη για όσους δεν διαθέτουν άδεια εργασίας. Όσοι μάλιστα διαθέτουν υπηκοότητα έχουν αρχίσει να κάνουν πιο μόνιμες επενδύσεις στο νησί. Δύο εξ αυτών είναι τα αδέλφια Δημήτρης και Χρήστος Γεωργίου. Τα αδέλφια αυτά, γεννημένα και τα δύο στην Κωνσταντινούπολη, είναι από εκείνους που μετανάστευσαν στη Θεσσαλονίκη μόλις εκδιώχθηκαν από τη χώρα τους. Στο νησί τους χαρακτηρίζουν ως τη ‘ζωτική φλέβα των σχολείων’, και επειδή ήταν η πρώτη οικογένεια που ήρθε και επειδή με τα συνολικά 5 τους παιδιά αύξησαν σημαντικά τον αριθμό των μαθητών των σχολείων. Στις αρχές του περασμένου καλοκαιριού άνοιξαν μία πιτσαρία στην πρωτεύουσα της Ίμβρου. Όταν πήγαμε στο μαγαζί, γίνονταν εντατικές επισκευές. Αν περάσετε από το Mira Cafe, δεν θα βρείτε πια μια πιτσαρία, αλλά μία ταβέρνα. Συζητάμε την ώρα που παίρνουν μια ανάσα ενδιάμεσα στις εργασίες επισκευής. Ο Δημήτρης μας περιγράφει: *«Στην Ελλάδα δούλευα ως μογιατζής και σοβατζής. Για κάποιο διάστημα ήμουν και οδηγός φορτηγού. Ο πατέρας μας είναι Κωνσταντινουπολίτης και η μητέρα μας από το Σχοινούδι (Ντερέκιοϊ) της Ίμβρου. Ήταν πιο εύκολο να αποφασίσουμε να έρθουμε, αφού η μητέρα μας κατάγεται από εδώ. Φυσικά και το άνοιγμα του σχολείου αποτέλεσε ένα σημαντικό συν. Κατέχοντας την υπηκοότητα σκεφτήκαμε να ανοίξουμε κατάστημα. Είναι πιο εύκολο να τα βγάλεις πέρα εδώ, η ζωή είναι φθηνότερη».*

Εξηγούν ότι για το άνοιγμα του καταστήματος δεν αντιμετώπισαν μεγάλο γραφειοκρατικό πρόβλημα, αλλά η τουριστική κρίση μετά την απόπειρα πραξικοπήματος της 15^{ης} Ιουλίου χτύπησε και την Ίμβρο, όπως και όλα τα μέρη. Μετά από ένα όχι και τόσο αποδοτικό καλοκαίρι, οι προσεχείς μήνες θα δείξουν αν το μαγαζί έχει πιάσει ή όχι.

Ο δημοτικός αστυνόμος της Ίμβρου Νικόλαος Καρανικόλας.

Ο δημοτικός αστυνόμος Νίκος

Τι λένε οι Ρωμιοί που ζούσαν ανέκαθεν στο νησί για τις εξελίξεις αυτές; Πώς σχολιάζουν το άνοιγμα των σχολείων; Απευθυνόμαστε στον Νικόλαο Καρανικόλα, δημοτικό αστυνόμο του νησιού. Τις τοπικές εκλογές του 2014 κέρδισε ο προερχόμενος από το ΜΗΡ Δήμαρχος Ουνάλ Τσετίν. Μία από τις πρώτες ενέργειες του Τσετίν ήταν η πρόσληψη του Καρανικόλα με σύμβαση. Κοιτώντας τη από μακριά η ιστορία φαίνεται ενδιαφέρουσα: ένας δήμαρχος από το ΜΗΡ και ο πρώτος Ρωμιός δημοτικός αστυνόμος της Τουρκίας... Όμως κατά τον Νίκο, η ιστορία αυτή είναι σαν τη σύνοψη της Ίμβρου: *«Κατεβήκαμε στις εκλογές μαζί με τον δήμαρχο. Μόλις κέρδισε μου είπε 'Φόρεσε τη στολή του αστυνόμου κι έλα'. Παλιά ήταν διευθυντής δημοτικού σχολείου. Έχοντας γεννηθεί στο νησί δεν ξέρει από διακρίσεις μεταξύ Ρωμιών και Τούρκων. Μόλις έρθει Πρωτοχρονιά, έρχεται και μας εύχεται. Άλλωστε το 90% του νησιού δεν κοιτά τα κόμματα, αλλά τον άνθρωπο».*

Αναφέρει ότι το μοναδικό πρόβλημα του δήμου είναι οι περιορισμένες του δυνατότητες που οφείλονται στο γεγονός ότι δεν είναι το κόμμα εξουσίας. Μιλώντας για τον προϋπολογισμό και τους πόρους, μαθαίνουμε ότι αυτή την εποχή το πιο

πολυσυζητημένο θέμα αποτελούν οι πέτρες με τις οποίες επιστρώθηκε το σταυροδρόμι στην πρωτεύουσα. Οι εργολάβοι του νησιού συνεργάστηκαν και φτιάχτηκε ένας δρόμος με συλλογική δουλειά. Αλλά ο δρόμος που επιστρώθηκε με πέτρες έγινε κάπως ανώμαλος. *«Τα καλοκαίρια υπάρχουν εδώ πολλά αυτοκίνητα. Ο Δήμαρχός μας το πρότεινε αυτό και για να μειωθούν τα ατυχήματα και για να είναι κάτι όμορφο. Στον κόσμο όμως δεν αρέσει»* λέει ο δημοτικός αστυνόμος Νίκος. Ρωτάμε πώς φαίνεται ο νέος δρόμος στον ταξιτζή Τρύφωνα με τον οποίον συνομιλήσαμε ύστερα. Η απάντησή του είναι λιγάκι υπαινικτική: *«Μα τω Θεώ, μόλις την περασμένη εβδομάδα πήγα το αμάξι στο συνεργείο!»*.

Ο αστυνόμος Νίκος λέει ότι το άνοιγμα των ρωμαϊκών σχολείων συμβάλλει στην οικονομία του νησιού, ενώ ο αυξανόμενος ρωμαϊκός πληθυσμός προσφέρει μία ασφάλεια στους ντόπιους. *«Το βασικό πρόβλημα στο νησί δεν είναι το καλοκαίρι, αλλά τον χειμώνα. Υπάρχουν στο νησί πολλοί ηλικιωμένοι που ζουν στα χωριά και δεν έχουν τα παιδιά τους κοντά. Τώρα, αφότου ήρθαν καινούργιοι άνθρωποι, άρχισαν κι εκείνοι να αισθάνονται μεγαλύτερη ασφάλεια. Κατά τη γνώμη μου τα σχολεία είναι βιώσιμα. Τι να κάνει ο κόσμος, αναγκαστικά θα έρθει. Εδώ δεν τους απασχολούν ενοίκια. Έχουν το σπίτι τους, έχουν τον κήπο τους. Για τους νέους όμως είναι φυσικά δύσκολο»*.

«Ανοίγουμε μια νέα σελίδα»

Η Παρασκευή-Βούλα Μπερμπέρη-Κατάκαλου

Η Βούλα Μπερμπέρη-Κατάκαλου, διευθύντρια του Ρωμαϊκού Ιδιωτικού Δημοτικού Σχολείου Ίμβρου που λειτουργεί από το 2013, κατάγεται από την Ίμβρο, από το χωριό των Αγίων Θεοδώρων (Ζεϊτινλί). Ήταν δασκάλα στο Ρωμαϊκό

Δημοτικό Σχολείου του Ζαπείου και ήρθε και εγκαταστάθηκε στο νησί κατά το άνοιγμα του σχολείου. Η Κατάκαλου τονίζει τη σπουδαιότητα του ερχομού των οικογενειών και περιγράφει το χθες και το σήμερα του νησιού λέγοντας: *«Παλιά η ζωή εδώ ήταν λίγο πιο κλειστή. Και οι άνθρωποι ήταν κλειστοί. Τα τελευταία 20 χρόνια μαζί με τον τουρισμό υπήρξαν εξελίξεις. Τώρα οι άνθρωποι ανοίχτηκαν λίγο περισσότερο. Σε τελική ανάλυση οι συνήθειές μας, οι ελπίδες μας, τα προβλήματά μας είναι τα ίδια. Ανοίγουμε μια νέα σελίδα εδώ»*. Στη διδακτέα ύλη, όπως συμβαίνει και στο λύκειο και στο γυμνάσιο, υπάρχουν και τα Τουρκικά. *«Πρέπει να μπορούν να μάθουν και τις δύο γλώσσες μαζί. Προσπαθούμε να μην αφήσουμε τα παιδιά να ζήσουν τις δυσκολίες που βιώσαμε εμείς στην εποχή μας»* λέει η Κατάκαλου υπογραμμίζοντας ότι τα παιδιά έχουν μεγαλύτερο ταλέντο στην εκμάθηση γλωσσών και ότι γίνονται ειδικές δράσεις για τις οικογένειες. Ο Εκπαιδευτικός και Πολιτιστικός Σύλλογος Ίμβρου έχει ξεκινήσει από φέτος τμήμα τουρκικής γλώσσας για τους γονείς.

Μία άλλη καλή είδηση για την Ίμβρο είναι και το νηπιαγωγείο που πρόκειται να ανοίξει σύντομα. Έχουν ληφθεί οι απαραίτητες άδειες για το άνοιγμα νηπιαγωγείου της ρωμαϊκής κοινότητας που προς το παρόν αριθμεί 3 μαθητές σε ηλικία νηπιαγωγείου. Τώρα αναμένεται η άφιξη Έλληνα νηπιαγωγού. *«Είμαστε ένα φιλόδοξο σχολείο»* λέει η Κατάκαλου. Παρόλο που όλα είναι πολύ καινούργια, το Ρωμαϊκό Δημοτικό Σχολείο Ίμβρου προσπαθεί σκληρά, μέσα σε όλες τις δύσκολες συνθήκες, να δημιουργήσει ευκαιρίες για τους μαθητές του.

«Ένας λαός που αφανίστηκε με αρνητικές διατάξεις μπορεί να επιβιώσει με θετικές διακρίσεις»

Ο διευθυντής του γυμνασίου και λυκείου Ιωακείμ-Μάκης Καμπουρόπουλος είναι ένας από εκείνους που πρωτοστάτησαν στη διαδικασία ανοίγματος του σχολείου και ένας από εκείνους που συνεχίζουν να αγωνίζονται. Ο καταγόμενος από την Ίμβρο Καμπουρόπουλος μεταξύ των ετών 69-71 είχε φοιτήσει στο κτήριο όπου σήμερα διατελεί διευθυντής. Η συνέχεια είναι λίγο μελανή: *«Όταν πλέον δεν απέμεινε ρωμαϊκό σχολείο στο νησί, μετά το '71 με έστειλαν στην Κωνσταντινούπολη. Πέρασα τα σχολικά μου χρόνια κοντά σε μια ιμβριακή μεν οικογένεια την οποία όμως δεν γνώριζα. Πρώτα απ' όλα περνάς ένα πολιτιστικό τραύμα. Όταν έφυγα δεν υπήρχε ηλεκτρικό στα Αγρίδια (Τεπέκιοϊ). Όταν πήγα στην Κωνσταντινούπολη υπήρχαν χιλιάδες αυτοκίνητα, χιλιάδες φώτα... Δεν έχεις οικογένεια, δεν ξέρεις ποιον να*

εμπιστευτείς. Ύστερα ήρθε στην Κωνσταντινούπολη και η οικογένειά μου και μετά πήγα στην Ελλάδα. Είμαστε ζωντανοί μάρτυρες της διάλυσης και του διασκορπισμού της ρωμαϊκής κοινότητας».

Ο Καμπουρόπουλος, ο οποίος για πολλά χρόνια δεν πήγαινε στο νησί, άρχισε από τη δεκαετία του 1990 να έρχεται στο νησί μία φορά τον χρόνο. Ύστερα κάθε Χριστούγεννα και μετά και κάθε Πάσχα. Πριν τρία χρόνια εγκαταστάθηκε μόνιμα. «Δεν μετανιώνω καθόλου που ζούμε εδώ» λέει και προσθέτει ότι η μοναδική δυσκολία είναι ότι, ενώ ζει σε ένα χωριό όπως τα Αγρίδια (Τεπέκιοϊ), δουλεύει με ένα άγχος λες και ζει στο Silicon Valley. Να κρατήσει όρθιο ένα σχολείο στο οποίο φύονταν αγριόχορτα, να ξεπεράσει γραφειοκρατικά εμπόδια, να τρέξει για κάθε πρόβλημα των μαθητών, των καθηγητών και των γονέων... Η δουλειά είναι πολλή και ο χρόνος λίγος. Ο Καμπουρόπουλος σημειώνει ότι σε αυτό το περιβάλλον της Τουρκίας έχουν λάβει χώρα ελπιδοφόρες εξελίξεις, αλλά υπογραμμίζει την ανάγκη αυτές να συνεχιστούν: «Η κουλτούρα της συμβίωσης είναι πολύ σημαντική. Ακόμη κι ένα μικρό παράδειγμα αν μπορέσεις να αποτελέσεις μέσα σε αυτή την τεταμένη ατμόσφαιρα είναι σημαντικό. Προϋπόθεση όμως είναι η εξασφάλιση απασχόλησης για τους γονείς. Προσπαθούν να αποκομίσουν κάτι από τους ελαιώνες που απέμειναν από τις οικογένειές τους, αλλά αυτό δεν αρκεί. Αν μια κοινότητα αφανίστηκε με αρνητικές διατάξεις, τότε μόνο με θετικές διακρίσεις μπορεί να επιβιώσει. Αυτό δεν είναι κάτι κακό. Μπορούν να γίνουν πολλά πράγματα για τη στήριξη [αυτών των ανθρώπων]. Υπάρχουν εκτάσεις Ρωμιών που κατά το παρελθόν απαλλοτριώθηκαν και τώρα κανείς δεν τις εκμεταλλεύεται. Αυτά τα οικόπεδα που ανήκουν στο κράτος μπορούν να δοθούν στους νησιώτες λέγοντας 'Πάρτε τα και δουλέψτε'. Ήρθαν 15 οικογένειες, αλλά θέλουμε να έρθουν κι άλλες 15. Αν φανεί ότι όσοι ήρθαν δυσκολεύονται, τότε δεν πρόκειται να έρθουν νέες οικογένειες».

Για τον Καμπουρόπουλο οι επάνοδοι που συνεχίζονται στην Ίμβρο σηματοδοτούν και κάτι ακόμη πέρα από την οικονομική πτυχή και τη νοσταλγία για την πατρίδα. Σημαίνουν την προσπάθεια υπερνίκησης των τραυμάτων και την επιθυμία έναρξης διαλόγου: «Μας βοηθά να νιώσουμε καλύτερα την ύπαρξή μας. Γνωριζόμαστε με ανθρώπους, καταλαβαίνουμε καλύτερα ο ένας τον άλλον. Το να ζω μόνο με την κουλτούρα μου και με τους ανθρώπους μου μου φαίνεται βαρετό. Είμαι πολύ ικανοποιημένος από αυτή την επάνοδο, που υπερνικώ τα τραύματα. Για μένα, το να λέμε 'Οι Τούρκοι μας έκαναν αυτά' χωρίς να κάνουμε τίποτα είναι ένα είδος

διαφυγής. Δεν το αντιμετωπίζετε. Είναι πολύτιμο να μπορέσουν οι άνθρωποι να συμβιώσουν ξανά. Υπάρχει ένα ελληνικό ρητό που λέει 'ρίχνω μαύρη πέτρα πίσω μου' και σημαίνει φεύγω με τη σκέψη να μην ξαναγυρίσω ποτέ. Ακόμη κι εκείνοι που έφυγαν με αυτό το σκεπτικό, έρχονται με τα χρόνια. Δεν πρέπει να σταματήσουμε τον αγώνα. Κι αυτός ο αγώνας δεν επιτυγχάνεται με την έχθρα, αλλά με την προσέγγιση. Αν αγωνιστούμε για να κατανοήσουμε ο ένας τον άλλον, θα γίνουν πολύ όμορφα πράγματα».

Ο Λάκης Βίγκας

φωτογραφία: Berge Arabian

Νέα πρότυπα (paradigm) για τις νέες γενιές

Ο Πρόεδρος του Εκπαιδευτικού και Πολιτιστικού Συλλόγου Ίμβρου Λάκης Βίγκας, ένας από τους σημαντικότερους αρχιτέκτονες της πορείας αυτής, υπήρξε αυτοπροσώπως παρών σε όλες τις ενέργειες που αφορούν το άνοιγμα των σχολείων και πηγαινοήρθε πολλές φορές στην Ίμβρο. Συναντηθήκαμε μαζί του στην Κωνσταντινούπολη μετά την επιστροφή του από το νησί και τον ρωτήσαμε κυρίως τις διαπιστώσεις του όσον αφορά τη διαφορά μεταξύ του χθες και του σήμερα της ιμβριακής ταυτότητας. Αφού διατύπωσε την επιφύλαξή του ότι, μη όντας Ίμβριος, θα μπορούσε να περιγράψει την ταυτότητα μόνον ως φίλος της Ίμβρου, αναφέρθηκε στο μέλλον: «Η αντίληψη περί συστηματικής εκκαθάρισης που επικρατούσε στο παρελθόν των 50 χρόνων δημιούργησε στους Ιμβρίους μια διαφορετική εγρήγορση. Όπως συνέβη σε ολόκληρη την κοινωνία, μόλις έχασαν τον κόσμο τους, την εκπαίδευσή τους και τον κοινωνικό τους ιστό, ήταν αδύνατον να ξεχαστεί αυτό το τραύμα. Δημιουργήθηκε μία ταυτότητα βασισμένη στα όσα χάθηκαν στην περίοδο των 50 ετών. Οι Ίμβριοι που απέμειναν με τη νοσταλγία του παρελθόντος έγιναν χίλια κομμάτια. Και αυτή η

ταυτότητα είναι που κρατά ζωντανά τα ιμβριακά σωματεία σε πάρα πολλές χώρες της οικογένειάς. Τα σημερινά παιδιά όμως δεν μπορούν να ενστερνιστούν την ίδια ταυτότητα. Μετά τα όσα συνέβησαν θα προκύψει μια πιο μετριοπαθής ταυτότητα. Θα δημιουργηθεί μία ταυτότητα που θα σκέφτεται όχι μόνο το παρελθόν, αλλά και το μέλλον. Αυτό ελπίζουμε. Σήμερα η Τουρκία και η ευρύτερη περιοχή αντιμετωπίζουν προβλήματα. Δεν μπορούμε να ξέρουμε πού θα οδηγήσουν, αλλά, αν όλα κυλούσαν φυσιολογικά, τότε αυτή η ταυτότητα θα ήταν πιο μετριοπαθής».

Ο Βίγκας μιλά για την αναγκαιότητα δημιουργίας νέων προτύπων (paradigm) προκειμένου οι νέες γενιές να ξεπεράσουν τις δυσκολίες. Ενδεικτικό στοιχείο αυτού του παραδείγματος αποτελούν και τα σχολεία που ιδρύθηκαν μέσα από τη συλλογικότητα. Ο Βίγκας τονίζει ότι ούτε η νομοθεσία αλλά ούτε και οι Τούρκοι και οι Ρωμιοί του νησιού ήταν έτοιμοι γι' αυτό. Καταρχάς την ανησυχία τους εξέφρασαν οι Ρωμιοί του νησιού λέγοντας 'Θα τραβήξετε την προσοχή τους επάνω μας'. «Γι' αυτό τον λόγο σκεφτήκαμε ότι χρειάζεται από την αρχή μια βαθιά ανάσα και η δημιουργία συστημάτων που θα προστατεύσουν το νέο πρότυπο (paradigm)». Προς το παρόν όλοι είναι ευχαριστημένοι με την έκβαση των πραγμάτων. Μετά τη θεσμική εξέλιξη σειρά έχει η εδραίωση υποδομών με πρώτη την ποιότητα της εκπαίδευσης: «Στον εαυτό μου υπενθυμίζω διαρκώς το εξής: Η ανησυχία μου είναι να μην βγει αύριο ένα παιδί και πει 'Πήγα στην Ίμβρο και έμειναν τα όνειρά μου μισά'».